

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
X kadencja
Marszałek Senatu
BPS.DPS.030.4.2024

Druk nr 1141
Warszawa, 13 marca 2025 r.

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

zgodnie z art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. mam zaszczyt przekazać Panu Marszałkowi podjętą przez Senat na 30. posiedzeniu w dniu 13 marca 2025 r. uchwałę w sprawie wniesienia do Sejmu projektu ustawy

- o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz ustawy o emeryturach pomostowych wraz z projektem tej ustawy.

Jednocześnie pragnę poinformować, że Senat upoważnił panią senator Halinę Biedę do reprezentowania Senatu w dalszych pracach nad tym projektem.

Z poważaniem

(-) Małgorzata Kidawa-Błońska

UCHWAŁA
SENATU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

z dnia 13 marca 2025 r.

**w sprawie wniesienia do Sejmu projektu ustawy o zmianie ustawy o emeryturach
i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz ustawy o emeryturach
pomostowych**

Na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r., Senat wnosi do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej projekt ustawy o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz ustawy o emeryturach pomostowych.

Jednocześnie upoważnia panią senator Halinę Biędę do reprezentowania Senatu w pracach nad projektem.

MARSZAŁEK SENATU

Małgorzata KIDAWA-BŁOŃSKA

U S T A W A

z dnia

o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz ustawy o emeryturach pomostowych

Art. 1. W ustawie z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2024 r. poz. 1631 i 1674) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 24:
 - a) w ust. 1 wyrazy „art. 46, 47, 50, 50a, 50e i 184” zastępuje się wyrazami „art. 46, art. 47, art. 50, art. 50a, art. 50e, art. 50g i art. 184”,
 - b) w ust. 2 wyrazy „art. 32, 33, 39, 40, 46, 50, 50a i 50e, 184 oraz” zastępuje się wyrazami „art. 32, art. 33, art. 39, art. 40, art. 46, art. 50, art. 50a, art. 50e, art. 50g i art. 184, a także”;
- 2) w art. 25:
 - a) w ust. 1b wyrazy „art. 46, 50, 50a, 50e lub 184” zastępuje się wyrazami „art. 46, art. 50, art. 50a, art. 50e, art. 50g lub art. 184”,
 - b) w ust. 1f po wyrazach „art. 50e” dodaje się wyrazy „, art. 50g”;
- 3) w dziale II po rozdziale 3a dodaje się rozdział 3b w brzmieniu:

„Rozdział 3b

Emerytura tancerza zawodowego

„Art. 50g. Emerytura tancerza zawodowego przysługuje pracownikowi, który spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) osiągnął wiek emerytalny wynoszący 40 lat dla kobiet i 45 lat dla mężczyzn;
- 2) osiągnął wiek emerytalny w czasie zatrudnienia lub w ciągu 5 lat od ustania zatrudnienia;
- 3) posiada wymagany okres zatrudnienia na zasadach określonych w art. 50h, co najmniej 20 lat;
- 4) nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego albo złożył wniosek o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

Art. 50h. 1. Za okresy zatrudnienia tancerza zawodowego uważa się okresy pozostawania w stosunku pracy na podstawie umowy o pracę na stanowisku tancerza oraz okresy wykonywania zawodu tancerza na podstawie umowy zlecenia w zespołach baletowych lub zespołach tanecznych w instytucjach kultury tworzonych na podstawie ustawy z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej (Dz. U. z 2024 r. poz. 87), będące okresami składkowymi albo nieskładkowymi, z tym że okresy te uwzględnia się, jeżeli praca ta była wykonywana co najmniej w połowie wymiaru czasu pracy lub co najmniej w tym wymiarze wykonywano zawód tancerza na podstawie umowy zlecenia.

2. Za okresy zatrudnienia tancerza zawodowego uważa się okresy pozostawania w stosunku pracy lub okresy wykonywania zawodu tancerza na podstawie umowy zlecenia, o których mowa w ust. 1, w czasie których pracownik pobierał zasiłki z ubezpieczenia społecznego: chorobowy, macierzyński albo opiekuńczy.

3. Kwota emerytury, o której mowa w art. 50g, nie może być niższa niż kwota najniższej emerytury, o której mowa w art. 85 ust. 2.”.

Art. 2. W ustawie z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (Dz. U. z 2024 r. poz. 1696) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 3 w ust. 6 po wyrazie „zawodowych,” dodaje się wyrazy: „z wyjątkiem tancerzy, o których mowa w dziale II w rozdziale 3b ustawy o emeryturach i rentach z FUS,”;
- 2) w załączniku nr 1 pkt 37 otrzymuje brzmienie: „Prace tancerzy zawodowych związane z bardzo ciężkim wysiłkiem fizycznym, z wyjątkiem tancerzy, o których mowa w dziale II w rozdziale 3b ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.”.

Art. 3. Przy ustalaniu okresów zatrudnienia, o których mowa w art. 50g pkt 3 ustawy zmienianej w art. 1, uwzględnia się również okresy pozostawania w stosunku pracy lub okresy wykonywania zawodu tancerza na podstawie umowy zlecenia przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy.

Art. 4. 1. Postępowanie w sprawie emerytury pomostowej dla osoby, o której mowa w dziale II w rozdziale 3b ustawy zmienianej w art. 1, wszczęte i niezakończone przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy umarza się.

2. Przy ustalaniu prawa do emerytury osoby, o której mowa w dziale II w rozdziale 3b ustawy zmienianej w art. 1, w postępowaniu wszczętym i niezakończonym przed dniem

wejścia w życie niniejszej ustawy, uwzględnia się warunki nabycia prawa do emerytury określone w art. 50g ustawy zmienianej w art. 1.

Art. 5. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2026 r.

U Z A S A D N I E N I E

1. Cel projektowanej ustawy

Celem projektu ustawy o zmianie ustawy emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz ustawy o emeryturach pomostowych jest wprowadzenie do systemu emerytalnego nowej uprzywilejowanej grupy zawodowej – tancerzy zawodowych. Projekt umożliwia przechodzenie na emeryturę przez tancerzy zawodowych w wieku 40 lat w przypadku kobiet i 45 lat w przypadku mężczyzn, po przepracowaniu co najmniej 20 lat. Obniżenie wieku emerytalnego dla tancerzy zawodowych spowoduje, że nie będą oni przechodzili na wcześniejszą emeryturę. W związku z tym proponuje się także wyłączenie zawodu tancerza z grupy zawodów, w których praca uznawana jest za pracę związaną z bardzo ciężkim wysiłkiem fizycznym.

Do 2009 roku na podstawie ustawy z dnia 27 września 1973 r. o zaopatrzeniu emerytalnym twórców i ich rodzin, tancerze mieli prawo do przechodzenia na emeryturę w wieku: kobiety – 40 lat i mężczyźni – 45 lat. Wiek emerytalny tancerzy podniesiono ustawą z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. W 2009 roku wprowadzono możliwość wcześniejszego przechodzenia na emeryturę tancerzy w wieku 50 lat w przypadku kobiet i 55 lat w przypadku mężczyzn.

Zawód tancerza jest zawodem, którego wykonywanie do chwili otrzymania uprawnień emerytalnych na obecnych zasadach jest w zasadzie niemożliwe. Tancerze narażeni są na ciągłe kontuzje, a wyczerpujące treningi i częste występy wyniszczają ich organizmy. Są oni narażeni na znaczne przeciążenia układu ruchu, mięśni i stawów, a w szczególności kręgosłupa. Tancerze zawodowi już w wieku 40 lat mają kłopoty, nie tylko z uprawianiem zawodu, ale również z poruszaniem się w ogóle. Ponadto badania naukowe wykazują, że tancerze zawodowi są szczególnie narażeni na osteoporozę. Kilkanaście lat po likwidacji wcześniejszej emerytury dla tancerzy, zawód ten znalazł się w poważnym kryzysie, co jest widoczne zarówno w działalności zespołów profesjonalnych, jak i na etapie szkolnictwa. Obecnie zaledwie kilka zespołów baletowych w polskich instytucjach kultury to zespoły rozwijające się, posiadające stabilny skład osobowy. Niedobór tancerzy z polskich szkół baletowych jest rekompensowany angażowaniem tancerzy z zagranicy, bez których funkcjonowanie tych instytucji byłoby

niemożliwe. Sceny baletowe są nieodłącznym elementem większości przedstawień muzycznych, stąd niezbędny jest udział tancerzy nie tylko w przedstawieniach tanecznych, ale także inscenizacjach operowych, operetkach czy musicalach. Prowadzone statystyki pokazują, że przedstawienia baletowe zdobywają coraz większą publiczność, w tym dziecięcą, co jest w edukacji muzyczno-teatralnej młodych widzów nie do przecenienia. W 2015 roku Narodowy Instytut Muzyki i Tańca wprowadził program przekwalifikowania zawodowego tancerzy, którego celem jest wsparcie profesjonalnych tancerzy w procesie zdobywania innych, nowych kwalifikacji zawodowych po zakończeniu kariery scenicznej. W ramach tego programu przyznawane są stypendia na realizację indywidualnych projektów. Dodatkowo w 2022 roku rozpoczęto Program Rozwoju Pozatanecznych Kompetencji Zawodowych Tancerzy – program pilotażowy stanowiący dodatek do programu przekwalifikowania tancerzy. Programy te nie rozwiązują jednak problemu i nie zastępują systemowego wsparcia tancerzy z zespołów tanecznych i baletowych w postaci przyznania im szczególnych uprawnień emerytalnych. Jednorazowe stypendia oraz granty nie zapewniają stabilizacji finansowej i nie trafiają do każdego artysty. Nie rozwiązują również problemu braku zainteresowania zawodem tancerza.

Tancerze stanowią niewielką grupę zawodową. Obniżenie wieku emerytalnego dla tej grupy zawodowej nie wpłynie na znaczny wzrost wydatków budżetu państwa.

Wprowadzenie w życie proponowanych rozwiązań poprawi sytuację socjalną tancerzy zawodowych i ich rodzin, a w dłuższej perspektywie spowoduje zwiększenie zainteresowania zawodem tancerza i w efekcie wzmocnienie zespołów tanecznych i baletowych. Będzie też miało wpływ na utrzymanie miejsc pracy w instytucjach kultury.

2. Różnice między obowiązującym a projektowanym stanem prawnym

W obowiązującym stanie prawnym tancerze baletowi zatrudnieni w instytucjach kultury podlegają ogólnym zasadom nabywania uprawnień emerytalnych, na podstawie ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Kobiety nabywają prawo w wieku 60 lat, zaś mężczyźni w wieku 65 lat. Ponadto tancerze zawodowi, na mocy ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych, zostali zaliczeni do pracowników wykonujących zawód, w którym praca jest pracą w szczególnych warunkach (praca związana z bardzo ciężkim wysiłkiem fizycznym), w związku z czym przysługuje im możliwość wcześniejszego przechodzenia na emeryturę pomostową.

Proponowane rozwiązania wprowadzą do systemu emerytalnego nową grupę uprawnionych do emerytury, którzy ze względu na wykonywany zawód będą osiągać wiek emerytalny po ukończeniu, odpowiednio: 40 lat dla kobiet i 45 lat dla mężczyzn, po przepracowaniu co najmniej 20 lat w zawodzie. Ze względu na obniżenie wieku emerytalnego dla tancerzy zawodowych zachodzi konieczność wyłączenia tej grupy ze stosowania przepisów ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych. W związku z tym, tancerzy zawodowych wyłącza się z grupy zawodów, w których praca jest pracą w szczególnych warunkach.

3. Rozwiązania szczegółowe

W art. 1 projektu ustawy:

- 1) w art. 24 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych tancerze zawodowi zostali wskazani jako grupa zawodowa, do której stosuje się inne niż ogólne zasady przechodzenia na emeryturę;
- 2) w art. 24 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych tancerze zawodowi zostali wskazani jako grupa zawodowa, do której nie będą miały zastosowania przepisy o emeryturach pomostowych;
- 3) w art. 25 ust. 1b ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych emerytury tancerzy zawodowych zostały włączone do katalogu emerytur, których podstawa obliczenia zostanie pomniejszona o kwotę stanowiącą sumę kwot pobranych emerytur w wysokości przed odliczeniem zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych i składki na ubezpieczenie zdrowotne;
- 4) w art. 25 ust. 1f ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych emerytury tancerzy zawodowych zostały włączone do katalogu emerytur, co do których, w przypadku ich ustalenia a następnie ustalania wysokości emerytury na zasadach ogólnych, nie będą uwzględniane kwoty zewidencjonowane na subkoncie, na którym ewidencjonuje się informacje o zwaloryzowanej wysokości wpłaconych składek;
- 5) dodaje się art. 50g do ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych stanowiący, że emerytura tancerza zawodowego przysługuje osobie, która osiągnęła wiek emerytalny 40 lat dla kobiet i 45 lat dla mężczyzn, posiada co najmniej 20-letni okres zatrudnienia i nie przystąpiła do otwartego funduszu emerytalnego albo złożyła wniosek o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym

funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, na dochody budżetu państwa;

- 6) dodaje się art. 50h do ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, w którym unormowano problematykę okresów zatrudnienia tancerza zawodowego; w dodawanym przepisie przewidziano, że okresem zatrudnienia tancerza zawodowego będzie okres pozostawania w stosunku pracy na podstawie umowy o pracę na stanowisku tancerza oraz okres wykonywania zawodu tancerza na podstawie umowy zlecenia w zespołach baletowych lub zespołach tanecznych w instytucjach kultury, pod warunkiem, że praca była wykonywana co najmniej w połowie wymiaru czasu pracy; do okresów zatrudnienia będą zaliczane również okresy, w czasie których pracownik pobierał zasiłki chorobowy, macierzyński albo opiekuńczy; przewidziano również, że wysokość emerytury tancerza nie będzie mogła być niższa niż kwota najniższej emerytury.

W art. 2 projektowanej ustawy, w związku z utworzeniem nowej grupy uprawnionej do emerytury na mocy ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, przewidziano usunięcie zawodu tancerza z grupy zawodów wykonujących pracę w szczególnych warunkach.

Projektowana ustawa zawiera przepis przejściowy (art. 3) rozstrzygający, że przy ustalaniu okresów zatrudnienia na potrzeby przyznania prawa do emerytury tancerza zawodowego, uwzględniane będą również okresy pozostawania w stosunku pracy oraz okresy wykonywania zawodu tancerza na podstawie umowy zlecenia przed dniem wejścia w życie tej ustawy.

W art. 4 projektu ustawy przyjęto, że będące w toku postępowania w sprawie emerytury pomostowej dla tancerzy zawodowych zostaną umorzone (ust. 1). Jednocześnie proponuje się, aby art. 50g, dodawany do ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, znalazł zastosowanie w toczących się w dniu wejścia w życie ustawy postępowaniach o ustalenie prawa do emerytury tancerzy zawodowych (ust. 2).

Zgodnie z art. 5 projektowanej ustawy wejdzie ona w życie z dniem 1 stycznia 2026 r. Okres *vacatio legis* umożliwi organowi emerytalnemu dostosowanie się do nowej rzeczywistości prawnej, w szczególności pozwoli dokonać niezbędnej modyfikacji systemów teleinformatycznych wykorzystywanych przez ten organ.

4. Konsultacje

Oczekiwane skutki społeczne, gospodarcze i finansowe oraz wyniki konsultacji są przedstawione w Ocenie Skutków Regulacji. Nadesłane w ramach konsultacji opinie i uwagi są zamieszczone na senackiej stronie internetowej.

5. Oświadczenie o zgodności z prawem Unii Europejskiej

Projekt ustawy nie zawiera przepisów objętych regulacją prawa Unii Europejskiej.

Tytuł projektu: <i>ustawa o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz ustawy o emeryturach pomostowych</i>	Data sporządzenia: 13 marca 2025 r.
Przedstawiciel wnioskodawcy: senator Halina Bieda	Źródło: grupa senatorów
Osoby odpowiedzialne za projekt w Biurze Legislacyjnym: Łukasz Makarski, główny legislator, 22 694 9401 <u>w zakresie OSR:</u> Marian Fałek, główny ekspert, 22 694 9082	Nr druku: 237, 237 S

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Jaki problem jest rozwiązywany?

Status zawodowy artysty tańca zależy od wielu czynników. Do trzech podstawowych należą system edukacji zawodowej, warunki uprawiania zawodu i system emerytalny. W obowiązującym stanie prawnym tancerze baletowi zatrudnieni w instytucjach kultury podlegają ogólnym zasadom nabywania uprawnień emerytalnych. Kobiety nabywają to prawo w wieku 60 lat, zaś mężczyźni w wieku 65 lat. Ponadto tancerze zawodowi, na mocy ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. *o emeryturach pomostowych*, zostali zaliczeni do pracowników wykonujących zawód, w którym praca jest pracą w szczególnych warunkach (pracą związaną z bardzo ciężkim wysiłkiem fizycznym), w związku z czym przysługuje im możliwość wcześniejszego przechodzenia na emeryturę pomostową: w wieku 50 lat dla kobiet i 55 lat dla mężczyzn.

Do 2009 r., na podstawie *ustawy z dnia 27 września 1973 r. o zaopatrzeniu emerytalnym twórców i ich rodzin*, tancerze mieli prawo do przechodzenia na emeryturę w wieku: kobiety – 40 lat i mężczyźni – 45 lat. Wiek emerytalny tancerzy podniesiono *ustawą z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych*.

Zawód tancerza baletowego jest zawodem, który nie może być wykonywany do chwili otrzymania uprawnień emerytalnych obowiązujących na obecnych zasadach. „Obciążenia i unikalny charakter pracy tancerzy sprawiają, że czas aktywności zawodowej jest dla nich bardzo krótki. Średni czas trwania kariery profesjonalnego tancerza w Europie wynosi 15 lat, przy czym podjęcie pracy w tym zawodzie wymaga wcześniejszej, trwającej około 10 lat edukacji w szkole baletowej na poziomie podstawowym i średnim, a wymagane obciążenia treningowe (fizyczne i psychiczne) są porównywalne do poziomu wysokiej klasy sportowców. Okres 15 lat życia zawodowego to mniej więcej jedna trzecia standardowego czasu trwania kariery w innych zawodach. W wieku, kiedy większość ludzi aktywnych zawodowo przeżywa okres największej efektywności, a więc również sukcesów finansowych, profesjonalni tancerze muszą zakończyć karierę. Oznacza to konieczność całkowitego przewartościowania dotychczasowego życia, skupionego całkowicie na tańcu i poszukiwaniu nowego zawodu”¹.

2. Rekomendowane rozwiązanie, w tym planowane narzędzia interwencji i oczekiwany efekt.

Rekomenduje się projekt *ustawy o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz ustawy o emeryturach pomostowych*, w którym proponuje się:

- wprowadzenie do systemu emerytalnego nowej kategorii w postaci emertury tancerza zawodowego, przyznawanej na zasadach odmiennych niż emerytura powszechna; emerytura tancerza zawodowego będzie przysługiwać pracownikowi, który spełnia łącznie następujące warunki:
 - ✓ osiągnął wymagany wiek emerytalny wynoszący 40 lat dla kobiet i 45 lat dla mężczyzn,
 - ✓ powyższy warunek spełnił w czasie zatrudnienia lub w ciągu 5 lat od ustania zatrudnienia,
 - ✓ posiada wymagany okres zatrudnienia na podstawie umowy o pracę na stanowisku tancerza albo okresy wykonywania zawodu tancerza na podstawie umowy zlecenia w zespołach baletowych lub zespołach tanecznych w instytucjach kultury, wynoszący co najmniej 20 lat,
 - ✓ nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego albo złożył wniosek o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa;
- wyłączenie wyżej wskazanych tancerzy zawodowych z grupy zawodów, w których praca jest uznawana za pracę w szczególnych warunkach w rozumieniu *ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych* ze względu na przyjęcie w stosunku do nich odrębnego rozwiązania w *ustawie z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych*.

¹ Instytut Muzyki i Tańca, Raport I Kongres Tańca, s. 60-61; https://nimit.pl/wp-content/uploads/files/kongres_tanca_raport.pdf

Instytut Muzyki i Tańca (IMiT) został powołany 1 października 2010 przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Podstawową misją IMiT jest działalność na rzecz rozwoju kultury muzycznej i tanecznej w Polsce.

Oczekuje się, że efektem wejścia w życie proponowanych przepisów będzie poprawa sytuacji socjalnej tancerzy zawodowych i ich rodzin. W długim okresie można natomiast oczekiwać pozytywnego wpływu na funkcjonowanie zespołów baletowych i tanecznych zatrudniających tancerzy, których status emerytalny ma być odrębnie uregulowany w projektowanej ustawie.

3. Jak problem został rozwiązany w innych krajach, w szczególności krajach członkowskich OECD/UE?

Systemy emerytalne niektórych państw przewidują specjalne rozwiązania dla osób wykonujących zawód tancerza zawodowego, uznając go – podobnie jak np. zawód pilota czy kontrolera ruchu lotniczego – za zawód, w którym zdolność wykonywania pracy maleje wraz z wiekiem. Specjalne rozwiązania emerytalne dla tej grupy zawodowej funkcjonują m.in. we Francji, Portugalii, Norwegii, Austrii, Estonii, Łotwie, Słowacji, Słowenii, Hiszpanii, oraz na Węgrzech. Poniżej przedstawiono przykłady takich rozwiązań, bazując na publikacji OECD *Pensions at glance 2023*.

We **Francji** prawo do przejścia na emeryturę w wieku 40 lat przyznano tancerzom baletowym Opery Paryskiej w XVII wieku. Przepisy zmieniono jednak w 2010 roku poprzez podniesienie dolnej granicy wieku do 42 lat.

W **Norwegii** tancerze baletowi, soliści wokalni i śpiewacy chóralni Norweskiej Opery Narodowej i Baletu mogą przejść na wcześniejszą emeryturę po osiągnięciu odpowiednio 41, 52 i 56 lat. Dodatkowo w Norwegii obowiązuje tzw. „zasada 85 lat”, która umożliwia przejście na emeryturę na 3 lata przed osiągnięciem specjalnego wieku, jeżeli suma wieku i stażu pracy przekracza 85 lat.

W **Portugalii** tancerze baletowi mogą przechodzić na emeryturę (bez strat finansowych związanych z wcześniejszą emeryturą) od 45. roku życia.

W Estonii, Łotwie, Słowacji, Słowenii i Hiszpanii pracownicy objęci przepisami dotyczącymi pracy niebezpiecznej lub uciążliwej (do których często zalicza się tancerzy zawodowych) mogą przejść na emeryturę w wieku około 55 lat, a na szczególnych warunkach, nieco wcześniej.

Tancerze baletowi w Australii, Szwajcarii i Wielkiej Brytanii nie są objęci żadnymi specjalnymi przepisami emerytalnymi, a wielu z nich podejmuje alternatywne kariery, niezależnie od tego, czy są związane (choreografowie), czy też nie są związane z tańcem.

4. Podmioty, na które oddziałuje projekt.

Grupa	Wielkość	Źródło danych	Oddziaływanie
tancerze zawodowi	niewielka grupa zawodowa (brak statystyk) min. 440–600 osób max. 2 400 osób	szacunki Konferencji Teatrów Muzycznych i Operowych oraz Instytutu Muzyki i Tańca ² informacja ³	prawo do przejścia na emeryturę po ukończeniu odpowiednio: 40 lat dla kobiet i 45 lat dla mężczyzn, pod warunkiem spełnienia dodatkowych warunków określonych w projektowanej ustawie
ZUS			• obowiązek wypłaty świadczenia emerytalnego dla tancerzy zawodowych wg zmienionych zasad • konieczność dostosowania systemów informatycznych

² Instytut Muzyki i Tańca, Raport I Kongres Tańca, s. 72; https://nimit.pl/wp-content/uploads/files/kongres_tanca_raport.pdf

³ Stenogram ze spotkania w dniu 20 lutego 2025 r. w sprawie projektu ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz ustawy o emeryturach pomostowych (druk senacki 237).

5. Informacje na temat zakresu, czasu trwania i podsumowanie wyników konsultacji.

Projekt ustawy o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz ustawy o emeryturach pomostowych w dniu 31 grudnia 2024 r. został przesłany następującym podmiotom: Ministrowi Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej; Ministrowi Kultury i Dziedzictwa Narodowego; Ministrowi Finansów; Rzecznikowi Praw Obywatelskich; Sądowi Najwyższemu; Głównemu Związkowi Artystów Scen Polskich; Sekcji Tańca i Baletu Związku Artystów Scen Polskich; Artbale Stowarzyszeniu Rozwoju Edukacji Kulturalnej i Sztuki; Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych; Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność”; Ogólnopolskiemu Porozumieniu Związków Zawodowych; Forum Związków Zawodowych; Krajowej Radzie Komorniczej; Krajowej Radzie Radców Prawnych. Termin nadesłania opinii wyznaczono do dnia 31 stycznia 2025 r.

Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej stwierdził, że proponowane rozwiązania **nie mogą zostać ocenione pozytywnie**, gdyż ich przyjęcie oznaczałoby zanegowanie jednego z zasadniczych celów reformy systemu emerytalnego wprowadzonej w dniu 1 stycznia 1999 r., tj. stopniowego ograniczania możliwości wcześniejszego przechodzenia na emeryturę. Według Ministra, projektodawca określa na gruncie ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych nową kategorię osób uprzywilejowanych, uprawnionych do wcześniejszej emerytury. Tymczasem wystarczającą regulacją, która daje możliwość wcześniejszego przejścia na emeryturę przez tancerzy zawodowych, jest regulacja przewidziana w ustawie z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych. Proponowane obniżenie wieku, od ukończenia którego uzależnione jest uzyskanie prawa do emerytury, nie znajduje uzasadnienia również ze względu na przewidzianą przepisami możliwość ustalenia prawa do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy.

Minister Finansów **negatywnie** ocenił projekt ustawy, gdyż wprowadzenie proponowanych rozwiązań spowoduje istotne ryzyko i presję ze strony innych grup zawodowych na wyłączenie ich z ogólnych zasad nabywania uprawnień emerytalnych.

Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego przedstawił **pozytywną** opinię, sugerując jedynie dokonanie analizy zasadności umieszczenia w katalogu projektowanego art. 50g ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych warunku odnoszącego się do posiadania określonego wykształcenia (tytułu zawodowego). Zdaniem Ministra, udokumentowanie posiadania tytułu zawodowego „tancerz baletowy” przez osoby wykształcone w polskim systemie edukacji nie będzie możliwe, w związku z czym zarekomendował zmianę terminologiczną (nie „tancerz baletowy”, lecz „tancerz”). Jednocześnie w opinii dodano, że proponowane regulacje powinny objąć także innych artystów, których praca wiąże się z szczególną eksploatacją organizmu.

Sąd Najwyższy, nie negując samej idei szczególnego uregulowania sytuacji tancerzy baletowych, zwrócił uwagę na brak zastosowania w projekcie zasady równości i konieczność systemowego rozwiązania problemu grup zawodowych, które znajdują się w podobnej sytuacji, a także na konieczność odrębnego uzasadnienia wieku emerytalnego dla kobiet i dla mężczyzn.

Rzecznik Praw Obywatelskich zwrócił uwagę, że projekt ustawy nie wskazuje, na jakich zasadach będzie ustalana emerytura tancerza baletowego.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych podniósł, że ubezpieczenie emerytalne opiera się na zasadzie równego traktowania wszystkich ubezpieczonych, w szczególności dotyczy to okresu wypłaty świadczeń. Tym samym zaproponowany w projekcie wyjątek od powszechnego wieku emerytalnego może być uznany za sprzeczny z zasadą równości. Dodatkowo zaznaczył, że argumentacja wskazująca na potrzebę interwencji legislacyjnej, a dotycząca stanu zdrowia tancerzy zawodowych, może uzasadniać ewentualny wniosek ubezpieczonego o rentę z tytułu niezdolności do pracy.

Niezależnie od tego ZUS przedstawił uwagi szczegółowe odnośnie do art. 1 projektu ustawy, mające na celu doprecyzowanie projektowanych przepisów oraz zaproponował zmianę redakcyjną w art. 3 projektu ustawy. Wskazał też, że *vacatio legis* powinno wynosić co najmniej 9 miesięcy. Ponadto ZUS podkreślił, że w przypadku podjęcia dalszych prac nad ustawą, konieczne będzie uzupełnienie projektowanej regulacji o sposób ustalania wysokości emerytury dla tancerzy baletowych oraz dokonanie zmian przepisów o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych.

Związek Artystów Scen Polskich ZASP – Stowarzyszenie zgłosił następujące uwagi:

- projekt obejmuje jedynie tancerzy zawodowych będących tancerzami baletowymi, podczas gdy wprowadzane regulacje powinny dotyczyć wszystkich tancerzy zawodowych spełniających kryteria projektowanego art. 50g; stąd też w projektowanym rozdziale 3b, w miejsce określenia „tancerz baletowy”, powinno być użyte określenie „tancerz zawodowy”;
- doprecyzowania wymaga przesłanka „posiada zawodowy tytuł tancerza” z art. 50g pkt 1, konieczna dla uzyskania przez tancerza emerytury na podstawie projektowanych przepisów.

Sekcja Tańca i Baletu Związku Artystów Scen Polskich ZASP – Stowarzyszenie zgłosiła identyczne uwagi jak Związek Artystów Scen Polskich ZASP – Stowarzyszenie, doprecyzowując, że przywrócenie uprawnień emerytalnych dla tancerzy zawodowych w znaczący sposób wpłynie na sytuację artystów tańca, rozwój polskiej sztuki tańca i poziom wykonawczy zespołów tanecznych.

Ogólnopolskie Porozumienie Związków Zawodowych **pozytywnie** odniosło się do działań mających na celu poprawę sytuacji bytowej tancerzy baletowych. Kwestią, która budzi wątpliwości OPZZ jest wymóg zatrudnienia na podstawie umowy o pracę, gdyż może stanowić barierę do uzyskania praw do świadczenia emerytalnego, a to tego powodu, że osoby aktywne w zawodach artystycznych w większości zatrudnione są na podstawie umów cywilnych. W konsekwencji zaproponowano odpowiednią zmianę brzmienia przepisów w art. 1 pkt 3 projektu ustawy w zakresie uznawania okresów zatrudnienia.

W dniu 27 lutego 2025 r. na wspólnym posiedzeniu Komisja Rodziny, Polityki Senioralnej i Społecznej, Komisja Kultury i Środków Przekazu oraz Komisja Ustawodawcza przyjął projekt ustawy z poprawkami dotyczącymi:

- zastąpienia określenia „tancerz baletowy” określeniem „tancerz zawodowy”,
- rozszerzenia katalogu tancerzy uprawnionych do przechodzenia na emeryturę tancerzy zawodowych o grupę tancerzy, którzy nabyli umiejętności poprzez praktykę,
- umożliwienia zaliczenia na poczet okresu zatrudnienia tancerza zawodowego okresu wykonywania zawodu tancerza na podstawie umowy zlecenia w zespołach baletowych lub zespołach tanecznych w instytucjach kultury,
- rozszerzenia katalogu instytucji, w których zatrudnienie lub wykonywanie umowy zlecenia na stanowisku tancerza zalicza się do okresów zatrudnienia,
- wprowadzenia regulacji stanowiącej, że kwota emerytury tancerza zawodowego nie może być niższa od najniższej emerytury.

6. Wpływ na sektor finansów publicznych.

(ceny stałe z 2025 r.)	Skutki w okresie 10 lat od wejścia w życie zmian [mln zł]											
	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Łącznie (0-10)
Dochody ogółem	0	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
Wydatki ogółem	0	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
Saldo ogółem	0	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.

Źródła finansowania

Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń	Projektowana ustawa będzie oddziaływała na sektor finansów publicznych, powodując wzrost wydatków na skutek wprowadzenia do systemu emerytalnego nowej kategorii uprawnionych do wcześniejszej emerytury, tj. tancerzy zawodowych. Osoby te, po spełnieniu dodatkowych warunków określonych w projektowanej ustawie, uzyskają prawo do emerytury, gdy osiągną wiek emerytalny, odpowiednio 40 lat dla kobiet i 45 lat dla mężczyzn. Regulacja zakłada również, że emerytura będzie przysługiwać pracownikowi, który osiągnął wymagany wiek emerytalny w czasie zatrudnienia (dalej: grupa I) lub w okresie 5 lat od ustania zatrudnienia (grupa II). Z uwagi na niepewność co do liczebności zbioru tancerzy oraz wysokości emerytury tancerzy rachunki skutków regulacji zostały przeprowadzone z uwzględnieniem różnych wielkości tych zmiennych (liczebność zbioru tancerzy odpowiednio: 600, 1000, 2000 i 2400 oraz wysokość emerytury odpowiednio: 1.878,91 zł – najniższy poziom emerytury i 2.348,65 zł – emerytura wyższa o 25% od najniższej emerytury). <u>Skutki dla budżetu państwa.</u> Szacuje się, że regulacja spowoduje wzrost wydatków budżetu państwa, przy czym skutki te, w skali roku, mogą mieścić się w przedziale: • od 7 mln zł – minimalna liczba beneficjentów (600 osób) otrzymujących najniższą emeryturę, • do 34 mln zł – maksymalna liczba beneficjentów (2400 osób) otrzymujących emeryturę o 25% wyższą od najniższej emerytury. Szczegółowa kalkulacja powyższych skutków została zamieszczona w załączniku do OSR. <u>Nie szacuje się:</u> • wydatków ZUS wynikających z konieczności dostosowania systemów informatycznych, • zmniejszenia dochodów ze składek płaconych do ZUS oraz wpływów z PIT związanych z przechodzeniem na emeryturę dodatkowej grupy osób, które dotychczas świadczyły pracę.

7. Wpływ na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym funkcjonowanie przedsiębiorców oraz na rodzinę, obywateli i gospodarstwa domowe.								
Skutki								
Czas w latach od wejścia w życie zmian		0	1	2	3	5	10	Łącznie (0-10)
W ujęciu pieniężnym (w mln zł, ceny stałe z 2025 r.)	duże przedsiębiorstwa	0	0	0	0	0	0	0
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw	0	0	0	0	0	0	0
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe	0	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
W ujęciu niepieniężnym	duże przedsiębiorstwa	Brak wpływu na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym funkcjonowanie przedsiębiorców.						
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw							
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe	Proponowana regulacja będzie pozytywnie oddziaływała na tancerzy zawodowych. Osoby wykonujące zawód tancerza zawodowego (stosunkowo nieliczna grupa) będą mogły, po spełnieniu dodatkowych warunków określonych w projekcie ustawy, nabyć uprawnienie do emerytury po ukończeniu, odpowiednio 40 lat dla kobiet i 45 lat dla mężczyzn. Szczegółowy szacunek wydatków na emerytury dla wyżej wymienionych osób został zamieszczony w załączniku do OSR.						
Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń								
8. Zmiana obciążeń regulacyjnych (w tym obowiązków informacyjnych) wynikających z projektu.								
Brak wpływu.								
9. Wpływ na rynek pracy.								
Brak wpływu.								
10. Wpływ na pozostałe obszary.								
☐ środowisko naturalne ☐ sytuacja i rozwój regionalny ☒ inne: kultura		☐ demografia ☐ mienie państwowe			☒ informatyzacja ☐ zdrowie			
Zmiana zasad uzyskiwania uprawnień emerytalnych przez tancerzy zawodowych pozytywnie wpłynie na funkcjonowanie zespołów baletowych i zespołów tanecznych w instytucjach kultury. Zakład Ubezpieczeń Społecznych będzie musiał dokonać modyfikacji systemów informatycznych wspierających realizację zadań w obszarze świadczeń długoterminowych.								
11. Planowane wykonanie przepisów aktu prawnego.								
Projektowana ustawa wejdzie w życie 1 stycznia 2026 r.								
12. W jaki sposób i kiedy nastąpi ewaluacja efektów projektu oraz jakie mierniki zostaną zastosowane?								
Projektowa ustawa powinna podlegać ewaluacji po 5 latach jej obowiązywania. OSR <i>ex post</i> powinien określić wpływ zmienionych przepisów na budżet państwa, atrakcyjność zawodu tancerza zawodowego oraz funkcjonowanie instytucji kultury.								
13. Załączniki (istotne dokumenty źródłowe, badania, analizy itp.).								
Szacunki wydatków na emerytury dla tancerzy zawodowych.								

Szacunki wydatków na emerytury dla tancerzy zawodowych

Projektowana ustawa będzie oddziaływała na sektor finansów publicznych, powodując wzrost wydatków na skutek wprowadzenia do systemu emerytalnego nowej kategorii uprawnionych do wcześniejszej emerytury, tj. tancerzy zawodowych. Osoby te, po spełnieniu dodatkowych warunków określonych w projektowanej ustawie, uzyskają prawo do emerytury, gdy osiągną wiek emerytalny, odpowiednio 40 lat dla kobiet i 45 lat dla mężczyzn. Regulacja zakłada również, że emerytura będzie przysługiwać pracownikowi, który osiągnął wymagany wiek emerytalny w czasie zatrudnienia (dalej: grupa I) lub w okresie 5 lat od ustania zatrudnienia (grupa II).

Wysokość wydatków emerytalnych z powyższego tytułu będzie pochodną liczebności zbioru tancerzy zawodowych z grupy I i II oraz przeciętnej wysokości emerytury tancerza zawodowego. Kluczowym parametrem determinującym dokładność szacunku skutków finansowych projektowanej ustawy jest liczebność zbioru beneficjentów, gdyż z dużym prawdopodobieństwem można zakładać, że wysokość emerytury tancerza będzie kształtować się znacznie poniżej przeciętnej wysokości emerytury i raczej będzie zbliżona do wysokości najniższej emerytury. Wobec braku statystyk jednoznacznie ukazujących liczebność zbioru tancerzy (beneficjentów projektowanej ustawy), zakłada się, że liczba uprawnionych (beneficjentów ustawy) będzie mieścić się w przedziale od 600⁴ (zbiór tancerzy baletowych) do 2 400 (zbiór tancerzy ogółem)⁵.

Założenia:

- liczebność zbioru tancerzy zawodowych prawdopodobnie mieści się w przedziale od 600 do 2400 osób,
- wysokość emerytury tancerza przyjęto w dwóch wariantach:
 - 1.878,91 zł – na poziomie najniższej emerytury (od 1 marca 2025 r.)⁶
 - 2.348,65 zł – w wysokości o 25% wyższej niż najniższa emerytura,
- rozkład wieku zbioru tancerzy zawodowych jednostajny,
- co roku grupa odpowiadająca 1/20 zbioru tancerzy zawodowych będzie nabywała prawo do emerytury (grupa I), tj. 5% zbioru; wielkość tę przyjęto na identycznym poziomie jak założona liczba osób, która będzie korzystać z programu transformacji zawodowej⁷,
- skutkiem finansowym projektowanej ustawy będzie wypłacanie emerytury tancerza zawodowego przez okres 10 lat, tj. do momentu, w którym – zgodnie z dotychczasowym stanem prawnym – uprawniony osiągnąłby możliwość uzyskania emerytury pomostowej,
- stabilizacja wielkości zbioru uprawnionych w grupie I nastąpi zatem w 10. roku funkcjonowania ustawy,
- wielkość zbioru uprawnionych w grupie II przyjmuje się na poziomie 25% zbioru uprawnionych; dodatkowo należy przyjąć, że skutki finansowe dla tej grupy będą stopniowo wygaszane w związku z osiąganiem przez te osoby wieku, w którym, w aktualnym stanie prawnym, mogłyby uzyskać emeryturę pomostową.

Z uwagi na niepewność co do liczebności zbioru tancerzy oraz wysokości emerytury tancerzy rachunki skutków regulacji zostały przeprowadzone z uwzględnieniem różnych wielkości tych zmiennych (liczebność zbioru tancerzy odpowiednio: 600, 1000, 2000 i 2400 oraz wysokość emerytury odpowiednio: 1.878,91 zł – najniższy poziom emerytury i 2.348,65 zł – emerytura wyższa o 25% od najniższej emerytury).

⁴ Instytut Muzyki i Tańca, Raport I Kongres Tańca, s. 72; https://nimit.pl/wp-content/uploads/files/kongres_tanca_raport.pdf

⁵ Stenogram ze spotkania w dniu 20 lutego 2025 r. w sprawie projektu ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz ustawy o emeryturach pomostowych (druk senacki 237).

⁶ Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej; <https://www.gov.pl/web/rodzina/waloryzacja-rent-i-emerytur-w-2025-roku--wzrost-swiadczen-dla-milionow-polakow>

⁷ Instytut Muzyki i Tańca, Raport I Kongres Tańca, s. 72; https://nimit.pl/wp-content/uploads/files/kongres_tanca_raport.pdf

Wyniki. Projektowana ustawa będzie oddziaływała na sektor finansów publicznych, powodując wzrost wydatków na skutek wprowadzenia do systemu emerytalnego nowej kategorii uprawnionych do wcześniejszej emerytury, tj. tancerzy zawodowych. Można przypuszczać, że po 5 latach nastąpi stabilizacja wydatków.

Szacuje się, że regulacja spowoduje wzrost wydatków budżetu państwa, przy czym skutki te, **w skali roku**, mogą mieścić się w przedziale:

- **od 7 mln zł** – minimalna liczba beneficjentów (600 osób) otrzymujących najniższą emeryturę,
- **do 34 mln zł** – maksymalna liczba beneficjentów (2400 osób) otrzymujących emeryturę o 25% wyższą od najniższej emerytury.

Tabela nr 1: Szacunki wydatków na emerytury dla tancerzy zawodowych.

liczebność zbioru tancerzy	szacowane wydatki na emerytury w zależności od parametrów zmiennych										wysokość emerytury
	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2034	
[osób]	[mln zł]										[zł]
600	4	5	6	6	7	7	7	7	7	7	1 878,91
	5	6	7	7	8	8	8	8	8	8	2 348,65
1 000	7	8	9	10	11	11	11	11	11	11	1 878,91
	8	10	11	13	14	14	14	14	14	14	2 348,65
2 000	14	16	18	21	23	23	23	23	23	23	1 878,91
	17	20	23	25	28	28	28	28	28	28	2 348,65
2 400	16	19	22	24	27	27	27	27	27	27	1 878,91
	20	24	27	31	34	34	34	34	34	34	2 348,65

Źródło: Obliczenia własne.

Warszawa, 25 marca 2025 r.

BEOS-WPEiM-489/25

WYDZIAŁ OBSŁUGI PREZYDIUM SEJMU

L.dz.

SPS-III. 020.57.7. 2025

Data wpływu

25. 03. 2025

Pan

Szymon Hołownia

Marszałek Sejmu

Rzeczypospolitej Polskiej

Opinia w sprawie zgodności z prawem Unii Europejskiej senackiego projektu ustawy o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz ustawy o emeryturach pomostowych (przedstawiciel wnioskodawcy: senator Halina Bieda)

Na podstawie art. 34 ust. 9 uchwały Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 30 lipca 1992 roku – Regulamin Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej (Monitor Polski z 2022 r. poz. 990, ze zm.) sporządza się następującą opinię:

1. Przedmiot projektu ustawy

Projekt przewiduje zmianę ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych¹ (dalej: ustawa o emeryturach i rentach) oraz ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych² (dalej: ustawa o emeryturach pomostowych).

Zaproponowano wprowadzenie do systemu emerytalnego nowej kategorii w postaci emerytury tancerza zawodowego, przyznawanej na zasadach odmiennych niż emerytura powszechna. Emerytura tancerza zawodowego przysługiwałaby pracownikowi, który spełnia łącznie następujące warunki: 1) osiągnął wiek emerytalny wynoszący 40 lat dla kobiet i 45 lat dla mężczyzn; 2) wiek emerytalny osiągnął w czasie zatrudnienia lub w ciągu 5 lat od ustania zatrudnienia; 3) posiada wymagany okres zatrudnienia³, co najmniej 20 lat, 4) nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego albo złożył wniosek o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, na dochody budżetu państwa (art. 1 pkt 3 projektu w zakresie dodawanego art. 50g w ustawie o emeryturach i rentach). W związku z zaproponowanym przepisem regulującym emeryturę tancerza zawodowego przewidziano odpowiednie zmiany art. 24 ust. 1

¹ Dz. U. z 2024 r. poz. 1631 i 1674.

² Dz. U. z 2024 r. poz. 1696.

³ Na zasadach określonych w dodawanym art. 50h ustawy o emeryturach i rentach.

i 2 oraz art. 25 ust. 1b i 1f ustawy o emeryturach i rentach (odpowiednio art. 1 pkt 1 i 2 projektu).

Zgodnie z dodawanym art. 50h w ustawie o emeryturach i rentach okresami zatrudnienia tancerza zawodowego byłyby okresy pozostawania w stosunku pracy na podstawie umowy o pracę na stanowisku tancerza oraz okres wykonywania zawodu tancerza na podstawie umowy zlecenia w zespołach baletowych lub zespołach tanecznych w instytucjach kultury⁴, pod warunkiem, że praca była wykonywana co najmniej w połowie wymiaru czasu pracy lub co najmniej w tym wymiarze wykonywano zawód tancerza na podstawie umowy o pracę; do okresów zatrudnienia byłyby zaliczane również okresy, w czasie których pracownik pobierał zasiłki z ubezpieczenia społecznego: chorobowy, macierzyński albo opiekuńczy. Kwota emerytury tancerza nie będzie mogła być niższa niż kwota najniższej emerytury⁵ (art. 1 pkt 3 ustawy).

Zmiana ustawy o emeryturach pomostowych zakłada wyłączenie tancerzy zawodowych⁶ z kategorii „pracowników wykonujących pracę w szczególnych warunkach” w rozumieniu tej ustawy ze względu na przyjęcie w stosunku do nich odrębnego rozwiązania w projektowanej nowelizacji ustawy o emeryturach i rentach (art. 2 projektu w zakresie zmiany art. 3 ust. 6 i załącznika nr 1 ustawy o emeryturach pomostowych).

W projekcie zawarto postanowienia przejściowe (art. 3 i art. 4).

Proponowana ustawa ma wejść w życie z dniem 1 stycznia 2026 r. (art. 5 projektu).

2. Stan prawa Unii Europejskiej w materii objętej projektem ustawy

W prawie Unii Europejskiej w dziedzinie świadczeń emerytalnych należy wskazać:

- rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego⁷, zwane dalej „rozporządzeniem (WE) nr 883/2004”;

- rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 987/2009 z dnia 16 września 2009 r. dotyczące wykonywania rozporządzenia (WE) nr 883/2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego⁸, zwane dalej „rozporządzeniem (WE) nr 987/2009”;

- dyrektywę Rady 79/7/EWG z dnia 19 grudnia 1978 r. w sprawie stopniowego wprowadzania w życie zasady równego traktowania kobiet

⁴ Tworzonych na podstawie ustawy z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej (Dz. U. z 2024 r. poz. 87).

⁵ O której mowa w art. 85 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach.

⁶ O których mowa w dodawanym rozdziale 3b (Emerytura tancerza zawodowego) w dziale II ustawy o emeryturach i rentach.

⁷ Dz. Urz. UE L 166 z 30.4.2004 r., s. 1, ze zm.; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne rozdz. 5, t. 5, s. 72.

⁸ Dz. Urz. UE L 284 z 30.10.2009 r., s. 1, ze zm.

i mężczyzn w dziedzinie zabezpieczenia społecznego⁹, zwaną dalej „dyrektywą 79/7/EWG”.

3. Analiza przepisów projektu ustawy pod kątem ustalonego stanu prawa Unii Europejskiej

3.1. Projekt przewiduje zróżnicowanie wieku emerytalnego ubezpieczonych w zależności od płci. Wspomniane zagadnienie jest przedmiotem regulacji dyrektywy 79/7/EWG.

Dyrektywa 79/7/EWG znajduje zastosowanie m.in. do systemów ustawowych zapewniających ochronę przed ryzykiem starości (art. 3). Zakres podmiotowy dyrektywy 79/7/EWG obejmuje: ludność czynną zawodowo, w tym osoby pracujące na własny rachunek; pracowników i osoby pracujące na własny rachunek, których praca została przerwana z powodu choroby, wypadku lub niedobrowolnego bezrobocia; osoby poszukujące pracy; emerytowanych lub będących inwalidami pracowników i osoby pracujące na własny rachunek (art. 2).

Zgodnie z art. 4 ust. 1 dyrektywy 79/7/EWG zasada równego traktowania oznacza brak jakiejkolwiek dyskryminacji ze względu na płeć, bądź bezpośrednio, bądź pośrednio poprzez odwołanie, zwłaszcza do stanu cywilnego lub rodzinnego, w szczególności jeżeli chodzi o: a) zakres stosowania systemów i warunki objęcia systemami, b) obowiązek opłacania i obliczanie wysokości składek, oraz c) obliczanie wysokości świadczeń, w tym podwyżek należnych z tytułu małżonka i na osobę będącą na utrzymaniu, oraz jeżeli chodzi o warunki dotyczące okresu wypłaty świadczeń i zachowanie prawa do świadczeń. Dyrektywa 79/7/EWG nakłada na państwa członkowskie obowiązek podjęcia niezbędnych środków w celu uchylenia przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych sprzecznych z zasadą równego traktowania ze względu na płeć (art. 5).

Jednocześnie, zgodnie z art. 7 ust. 1 lit. a dyrektywy 79/7/EWG, nie narusza ona prawa państw członkowskich do wyłączenia z jej zakresu ustalenia wieku emerytalnego dla celów przyznania rent i emerytur oraz skutków mogących z tego wypłynąć w odniesieniu do innych świadczeń¹⁰. Państwa członkowskie są jednak obowiązane do okresowego przeprowadzania badań, w zakresie dokonanych wyłączeń, w celu zweryfikowania, w świetle zmian społecznych, czy podtrzymywanie tych wyłączeń (w szczególności różnic wieku emerytalnego) jest uzasadnione (art. 7 ust. 2). W tym zakresie państwa członkowskie mają obowiązek informować Komisję Europejską o przesłankach

⁹ Dz. Urz. WE L 6 z 10.1.1979 r., s. 24; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne rozdz. 5, t. 1, s. 215.

¹⁰ Zob. wyrok Trybunału Sprawiedliwości z 27 kwietnia 2006 r., *Sarah Margaret Richards p. Secretary of State for Work and Pensions*, C-423/04 (ECLI:EU:C:2006:256, pkt 33-37 i przywołane tam orzecznictwo).

uzasadniających utrzymanie obowiązujących przepisów oraz o możliwościach ich późniejszej zmiany (art. 8 ust. 2 akapit drugi).

Należy uznać, że proponowane rozwiązanie zawarte w nowelizacji mieści się w zakresie wyłączenia przewidzianego w art. 7 ust. 1 lit. a dyrektywy 79/7/EWG. W związku z tym projekt nie jest sprzeczny z prawem UE. Należy zaznaczyć, że w przypadku uchwalenia projektowanej ustawy konieczne będzie przekazanie jej tekstu Komisji Europejskiej w trybie art. 8 ust. 2 dyrektywy 79/7/EWG. Dyrektywa 79/7/EWG nie zawiera wymogu notyfikowania Komisji projektu ustawy.

3.2. Rozporządzenie (WE) nr 883/2004 oraz rozporządzenie (WE) nr 987/2009 nie odnoszą się bezpośrednio do zagadnień regulowanych w proponowanej ustawie.

4. Konkluzje

Senacki projekt ustawy o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz ustawy o emeryturach pomostowych nie jest sprzeczny z prawem Unii Europejskiej.

Autor:

Marcin Fryźlewicz
ekspert ds. legislacji
w Biurze Ekspertyz
i Oceny Skutków Regulacji

Akceptował:

Wicedyrektor Biura Ekspertyz
i Oceny Skutków Regulacji

Ziemowit Cieślik

/podpisano elektronicznie/

Warszawa, 25 marca 2025 r.

BEOS-WPEiM-490/25

WYDZIAŁ OBSŁUGI PREZYDIUM SEJMU
L.dz. 88-III.020.57.8.2025
Data wpływu 25.03.2025

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Opinia w sprawie stwierdzenia, czy senacki projekt ustawy o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz ustawy o emeryturach pomostowych (przedstawiciel wnioskodawcy: senator Halina Bieda) jest projektem ustawy wykonującej prawo Unii Europejskiej w rozumieniu art. 95a regulaminu Sejmu

Projekt przewiduje zmianę ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych¹ (dalej: ustawa o emeryturach i rentach) oraz ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych² (dalej: ustawa o emeryturach pomostowych).

Zaproponowano wprowadzenie do systemu emerytalnego nowej kategorii w postaci emerytury tancerza zawodowego, przyznawanej na zasadach odmiennych niż emerytura powszechna. Emerytura tancerza zawodowego przysługiwałaby pracownikowi, który spełnia łącznie następujące warunki: 1) osiągnął wiek emerytalny wynoszący 40 lat dla kobiet i 45 lat dla mężczyzn; 2) wiek emerytalny osiągnął w czasie zatrudnienia lub w ciągu 5 lat od ustania zatrudnienia; 3) posiada wymagany okres zatrudnienia³, co najmniej 20 lat, 4) nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego albo złożył wniosek o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, na dochody budżetu państwa (art. 1 pkt 3 projektu w zakresie dodawanego art. 50g w ustawie o emeryturach i rentach). W związku z zaproponowanym przepisem regulującym emeryturę tancerza zawodowego przewidziano odpowiednie zmiany art. 24 ust. 1 i 2 oraz art. 25 ust. 1b i 1f ustawy o emeryturach i rentach (odpowiednio art. 1 pkt 1 i 2 projektu).

Zgodnie z dodawanym art. 50h w ustawie o emeryturach i rentach okresami zatrudnienia tancerza zawodowego byłyby okresy pozostawania w stosunku pracy na podstawie umowy o pracę na stanowisku tancerza oraz okres wykonywania zawodu tancerza na podstawie umowy zlecenia w zespołach

¹ Dz. U. z 2024 r. poz. 1631 i 1674.

² Dz. U. z 2024 r. poz. 1696.

³ Na zasadach określonych w dodawanym art. 50h ustawy o emeryturach i rentach.

baletowych lub zespołach tanecznych w instytucjach kultury⁴, pod warunkiem, że praca była wykonywana co najmniej w połowie wymiaru czasu pracy lub co najmniej w tym wymiarze wykonywano zawód tancerza na podstawie umowy o pracę; do okresów zatrudnienia byłyby zaliczane również okresy, w czasie których pracownik pobierał zasiłki z ubezpieczenia społecznego: chorobowy, macierzyński albo opiekuńczy. Kwota emerytury tancerza nie będzie mogła być niższa niż kwota najniższej emerytury⁵ (art. 1 pkt 3 ustawy).

Zmiana ustawy o emeryturach pomostowych zakłada wyłączenie tancerzy zawodowych⁶ z kategorii „pracowników wykonujących pracę w szczególnych warunkach” w rozumieniu tej ustawy ze względu na przyjęcie w stosunku do nich odrębnego rozwiązania w projektowanej nowelizacji ustawy o emeryturach i rentach (art. 2 projektu w zakresie zmiany art. 3 ust. 6 i załącznika nr 1 ustawy o emeryturach pomostowych). W projekcie zawarto postanowienia przejściowe (art. 3 i art. 4).

Projekt nie zawiera przepisów mających na celu wykonanie prawa Unii Europejskiej.

Senacki projekt ustawy o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz ustawy o emeryturach pomostowych **nie jest projektem ustawy wykonującej prawo Unii Europejskiej**.

Autor:

Marcin Fryźlewicz
ekspert ds. legislacji
w Biurze Ekspertyz
i Oceny Skutków Regulacji

Akceptował:

Wicedyrektor Biura Ekspertyz
i Oceny Skutków Regulacji

Ziemowit Cieślik

/podpisano elektronicznie/

⁴ Tworzonych na podstawie ustawy z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej (Dz. U. z 2024 r. poz. 87).

⁵ O której mowa w art. 85 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach.

⁶ O których mowa w dodawanym rozdziale 3b (Emerytura tancerza zawodowego) w dziale II ustawy o emeryturach i rentach.